

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZUNANJE IN EVROPSKE ZADEVE

MEDNARODNO RAZVOJNO SODELOVANJE
IN HUMANITARNA POMOČ SLOVENIJE

DIREKTORAT ZA RAZVOJNO SODELOVANJE IN HUMANITARNO POMOČ

Smernice za sodelovanje z nevladnimi organizacijami na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči

maj 2023

KAZALO

1	NAMEN	3
2	CILJI.....	3
3	NAČINI SODELOVANJA	4
3.1	CIVILNI DIALOG.....	4
3.2	IZVAJANJE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA IN HUMANITARNE POMOČI	5
3.3	NUJNI ODZIV NA HUMANITARNE KRIZE	6
3.4	SODELOVANJE Z ZASEBNIM SEKTORJEM.....	7
3.5	OZAVEŠČANJE JAVNOSTI IN GLOBALNO UČENJE	8
4	STATUS NEVLADNIH ORGANIZACIJ V JAVNEM INTERESU	9

1 NAMEN

Smernice urejajo sodelovanje Ministrstva za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije kot nacionalnega koordinatorja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter drugih ministrstev in vladnih služb s slovenskimi nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter s tem povezanim ozaveščanjem javnosti in globalnim učenjem.

Nevladne organizacije so del civilne družbe, ki so v skladu s cilji mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, Resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarne pomoči Republike Slovenije in Strategije mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije do leta 2030 pomembne partnerice Ministrstva za zunanje in evropske zadeve pri načrtovanju, izvajanju, spremljanju in evalviranju mednarodnega razvojnega sodelovanja. Delovanje nevladnih organizacij je pomembno za to področje tako na nacionalni ravni kot v partnerskih državah.

Smernice so prenovljene in nadomeščajo smernice iz leta 2013, ki so do sedaj urejale sodelovanje Ministrstva za zunanje in evropske zadeve ter nevladnih organizacij na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja. Opredeljujejo načine in oblike sodelovanja med ministrstvi, vladnimi službami in nevladnimi organizacijami na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter urejajo strukturiran dialog med mrežami nevladnih organizacij in Ministrstvom za zunanje in evropske zadeve o strateških razvojnih in humanitarnih vprašanjih. Smernice podpirajo izvajanje strategije razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva ter spoštovanje zavez iz Zakona o nevladnih organizacijah (Uradni list RS, št. 21/18).

Smernice sledijo definiciji nevladnih organizacij v skladu z Zakonom o nevladnih organizacijah. Povezovanje, sodelovanje in posvetovanje nacionalnega koordinatorja z deležniki izhaja iz 7. člena Zakona o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarne pomoči Republike Slovenije iz 2018.

2 CILJI

Cilja sta:

- okrepiti, nadgraditi in formalizirati sodelovanje med ministrstvi in vladnimi službami (predvsem med Ministrstvom za zunanje in evropske zadeve kot nacionalnim koordinatorjem mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči) in nevladnimi organizacijami na vseh ravneh, da bi dosegli večjo skladnost, uspešnost, učinkovitost, trajnost in preglednost načrtovanja, izvajanja in spremljanja,
- prizadevati si za krepitev nevladnih organizacij in za njihovo učinkovito delovanje s krepitevijo vključujočih partnerstev, medsebojne odgovornosti in neodvisnosti nevladnih organizacij.

3 NAČINI SODELOVANJA

Razvojno in humanitarno delovanje nevladnih organizacij pomeni vez države s civilno družbo in lokalnimi skupnostmi v partnerskih državah in s tem zagovorništvo in delovanje, skladno z njihovimi razvojnimi potrebami, načrti in interesi. S pomočjo znanj, veščin in izkušenj, ki so jih nevladne organizacije pridobile ob izvajanju programov in projektov v partnerskih državah, lahko Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve bolj učinkovito načrtuje in izvaja mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč. Informacije, ki jih nevladne organizacije pridobijo v stiku s civilno družbo in lokalnimi organizacijami na terenu, prispevajo k bolj učinkovitemu izvajanju razvojnih in humanitarnih aktivnosti. Prispevek nevladnih organizacij je pomemben tudi z vidika načrtovanja in izvedbe humanitarnih odzivov Republike Slovenije. Hkrati imajo nevladne organizacije pomembno vlogo zagovornika javnega interesa, opravljajo pa tudi nalogo kritičnega nadzora dejavnosti vlade.

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve praviloma vključuje nevladne organizacije pri oblikovanju aktualnih trendov, pri oblikovanju politik s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v Evropski uniji in v mednarodnih organizacijah ter jih seznanja s stališči in pobudami Republike Slovenije. Prav tako jih obvešča o možnih zunanjih virih financiranja. V okviru Evropske unije si prizadeva za zagotovitev pogojev, ki bodo omogočili kandidiranje manjših nevladnih organizacij na razpisih Evropske unije.

3.1 CIVILNI DIALOG

Nevladne organizacije so partnerice in pomembne sogovornice pri načrtovanju politike mednarodnega razvojnega sodelovanja pri oblikovanju strateških dokumentov, večletnih in letnih programov na nacionalni ravni ter pri oblikovanju politike Republike Slovenije glede globalnih in regionalnih vprašanj. Sodelovanje v civilnem dialogu poteka predvsem na naslednjih ravneh:

- ➔ *Strukturiran in reden dialog med Ministrstvom za zunanje in evropske zadeve kot nacionalnim koordinatorjem mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter mrežo nevladnih organizacij:* Da bi zagotovili kakovost mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, izpolnjevali mednarodno dogovorjene razvojne in humanitarne cilje ter zagotovili učinkovitost in transparentnost, je smiselno voditi reden in formaliziran dialog med Ministrstvom za zunanje in evropske zadeve ter nevladnimi organizacijami. Zato vsaj dvakrat letno potekajo konzultacije med Ministrstvom za zunanje in evropske zadeve ter mrežo nevladnih organizacij in predstavnikov nevladnih organizacij, kjer se obravnavajo aktualna vprašanja s področja politik, izvajanja, spremljanja in vrednotenja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve in mreža nevladnih organizacij z rednim dialogom usklajujejo dejavnosti za doseganje skladnosti politik za trajnostni razvoj. Po potrebi so sklicani tudi sestanki na operativni ravni. Poročila s srečanj v pisni obliki prejmejo vsi sodelujoči.
- ➔ *Članstvo predstavnikov in predstavnic nevladnih organizacij v Strokovnem svetu za mednarodno razvojno sodelovanje:* Predstavniki in predstavnice nevladnih organizacij sodelujejo v strokovnem svetu, ki je posvetovalno telo ministra ali ministrice, namenjeno

zagotavljanju strokovnega mnenja pri aktualnih vprašanjih o mednarodnem razvojnem sodelovanju. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve izbira predstavnike nevladnih organizacij v strokovnem svetu na podlagi predlogov mreže nevladnih organizacij.

- ➔ *Prispevki nevladnih organizacij ob pripravi strateških dokumentov in pred pomembnimi mednarodnimi dogodki:* Nevladne organizacije se vključujejo v pripravo strateških dokumentov in pomembnejših stališč Republike Slovenije do relevantnih mednarodnih razvojnih in humanitarnih vprašanj. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve se odziva na predloge in stališča nevladnih organizacij, posredovane v času javnih razprav. Pred pomembnimi mednarodnimi dogodki lahko nevladne organizacije na lastno pobudo ali na pobudo Ministrstva za zunanje in evropske zadeve pripravijo stališča do aktualnih tem.
- ➔ *Sodelovanje na nacionalnih / mednarodnih dogodkih in konferencah:* Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve in resorna ministrstva glede na svoje zmogljivosti zagotavljajo udeležbo na dogodkih na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, ki jih organizirajo nevladne organizacije. Na dogodke, ki jih organizira Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, so vabljeni tudi nevladne organizacije, ki po potrebi sodelujejo z vsebinskimi prispevki. V skladu z možnostimi Vlada RS vključi predstavnika nevladnih organizacij v slovensko delegacijo na večjih mednarodnih konferencah s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči.
- ➔ *Spodbujanje dialoga:* Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve omogoča in spodbuja sodelovanje vseh deležnikov mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter ustvarja priložnosti za redni dialog.

3.2 IZVAJANJE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA IN HUMANITARNE POMOČI

Nevladne organizacije so pomembne izvajalke mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v okviru uradne razvojne pomoči Republike Slovenije. Vloga nevladnih organizacij je še posebej pomembna pri dvostranskih aktivnostih v regijah, kjer Republika Slovenija nima diplomatskih predstavništev in konzulatov in kjer so nevladne organizacije kot izvajalke projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja edina oblika kontinuiranega delovanja Republike Slovenije na področju razvoja in humanitarne pomoči, ter pri aktivnostih, kjer imajo posebna znanja in sodelujejo neposredno z lokalnimi partnerji.

Posvetovanje med Ministrstvom za zunanje in evropske zadeve ter mrežo nevladnih organizacij

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve se praviloma posvetuje z nevladnimi organizacijami o vsebinah in postopkih izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči. Mreža nevladnih organizacij si tudi v sodelovanju z Ministrstvom za zunanje in evropske zadeve prizadeva krepiti njihovo usposobljenost.

(So)financiranje projektov in programov nevladnih organizacij

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve v skladu z Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči ter s strateškimi dokumenti in razpoložljivimi sredstvi objavlja javne razpise, s katerimi podpira izvajanje projektov razvojnih in humanitarnih aktivnosti, zagovorništva, ozaveščanja javnosti in globalnega učenja.

Sofinanciranje projektov nevladnih organizacij, izbranih na razpisih Evropske unije

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve v skladu z Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči ter veljavno Uredbo o izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije ter v okviru razpoložljivih sredstev objavlja javne pozive za sofinanciranje projektov, ki jih Evropska komisija razpisuje za nevladne organizacije iz držav članic Evropske unije ali partnerskih držav, ki delujejo na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter se financirajo iz instrumentov in programov Evropske unije. Namen tovrstnih pozivov je spodbujanje nevladnih organizacij k sodelovanju na razpisih, ki jih financira Evropska unija.

Odgovornosti nevladnih organizacij pri izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, ki ju sofinancira Republika Slovenija

Nevladne organizacije pri svojem delu skrbijo za naslednja načela:

- načela zagotavljanja gospodarne, pregledne in učinkovite porabe javnih sredstev,
- načela in cilje, ki jih določajo Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči ter resolucija in strategija s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja, in za uveljavljanje drugih mednarodno sprejetih načel,
- skrbijo za ugled Republike Slovenije pri izvajanju projektov, ki jih (so)financira Republika Slovenija, in za dosledno uporabo enotne podobe mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči pri komuniciranju z javnostmi.

Dolgoročni cilj

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve ter nevladne organizacije si prizadevajo za uresničevanje mednarodno sprejetih zavez na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči s poudarkom na trajnostnem razvoju.

3.3 NUJNI ODZIV NA HUMANITARNE KRIZE

Nevladne organizacije so pomembne izvajalke projektov na področju preventivnega delovanja in krepitve odpornosti na humanitarne krize ter projektov rehabilitacije in rekonstrukcije po krizah. Z uveljavitvijo koncepta strateškega partnerstva za področje humanitarne pomoči so na javnem razpisu izbrane nevladne organizacije postale tudi pomembne izvajalke projektov nujne pomoči.

Redno obveščanje o odzivu na humanitarne krize

Ob pojavu kriz večjih razsežnosti, predvsem nenadnih kriz v geografsko prednostnih regijah, lahko Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve ali nevladne organizacije skličejo srečanje. Uporabijo se lahko tudi drugi kanali komuniciranja za obveščanje o humanitarnih potrebah in humanitarni pomoči.

Odziv na krize

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve v sodelovanju z nevladnimi organizacijami ob upoštevanju potreb, strateških dokumentov mednarodnega razvojnega sodelovanja in razpoložljivih finančnih sredstev spodbuja krepitev zmogljivosti nevladnih organizacij za zagotavljanje nujnega odziva na humanitarne krize. Nevladne organizacije na pobudo Ministrstva za zunanje in evropske zadeve in skladno s humanitarnimi načeli in finančnimi sredstvi zagotavljajo nujni odziv na krize prek strateškega partnerstva, ki se sklene z nevladno organizacijo ali konzorcijem nevladnih organizacij, izbranim na javnem razpisu.

Krepitev zmogljivosti za zagotavljanje nujnega odziva s pomočjo sredstev Evropske unije

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve se z nevladnimi organizacijami po potrebi posvetuje, organizira delavnice in nudi druge oblike podpore za krepitev zmogljivosti nevladnih organizacij za odziv na humanitarne krize s pomočjo sredstev Evropske unije, vključno s pridobitvijo statusa t. i. strateškega partnerstva – (Framework Partnership Agreement – FPA).

3.4 SODELOVANJE Z ZASEBNIM SEKTORJEM

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve in druga ministrstva spodbujajo sodelovanje, saj tovrstna partnerstva prispevajo k večji učinkovitosti mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja v partnerskih državah. Nevladne organizacije sodelujejo z lokalnimi partnerji, ki dobro poznajo razmere in potrebe v partnerskih državah, zato sodelovanje nevladnih organizacij z zasebnim sektorjem lahko pomeni priložnost za delovanje zasebnega sektorja v partnerskih državah tudi v prihodnje.

Zasebni sektor pri tovrstnem sodelovanju lahko prispeva k projektom mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči z izmenjavo znanj in tehnologij oziroma z materialnimi in finančnimi vložki.

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve in nevladne organizacije spodbujajo zasebni sektor k odgovornemu ravnanju v poslovanju in krepijo družbeno odgovornost podjetij.

Učinkovita partnerstva, ki temeljijo na medsebojnem razumevanju nevladnih organizacij in zasebnega sektorja, pri čemer gre za njihov skupni prispevek k razvoju in priznavanju koristi tovrstnega sodelovanja, predstavljajo inovativno obliko izvajanja projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči.

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve spodbuja sodelovanje nevladnih organizacij z zasebnim sektorjem

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve v okviru javnih razpisov za izvajanje razvojnih in humanitarnih projektov v partnerskih državah spodbuja sodelovanje nevladnih organizacij z zasebnim sektorjem, še posebej z družbeno odgovornimi podjetji.

3.5 OZAVEŠČANJE JAVNOSTI IN GLOBALNO UČENJE

Nevladne organizacije so pomemben partner na področju ozaveščanja javnosti, vključno z odločevalci na nacionalni ravni in na ravni Evropske unije. Z informiranjem in ozaveščanjem javnosti pomembno prispevajo k oblikovanju javnega mnenja v Republiki Sloveniji o globalnih temah, posebej tistih, ki govorijo o zmanjševanju neenakosti in diskriminacije, o uravnoteženem, vključujočem in pravičnem svetovnem razvoju ter doseganju trajnostnega razvoja. Pri tem so posebej pomembne izkušnje nevladnih organizacij, pridobljene v neposrednem sodelovanju s civilno družbo in lokalnim prebivalstvom v partnerskih državah.

Krepitev podpore razvojnim vsebinam v Republiki Sloveniji

V želji po krepitvi podpore razvojnim vsebinam si Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve in nevladne organizacije prizadevajo oblikovati ustrezne aktivnosti za ozaveščanje in komuniciranje z javnostjo. Ob tem je treba spodbujati zavedanje o pomenu mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter doseganju ciljev trajnostnega razvoja na nacionalni in globalni ravni.

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve spodbuja aktivnosti nevladnih organizacij na področju ozaveščanja javnosti in globalnega učenja

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve podpira aktivnosti nevladnih organizacij na področju ozaveščanja javnosti in globalnega učenja. Pomembno podlago za delovanje vseh akterjev na področju globalnega učenja predstavlja Dublinska deklaracija o globalnem izobraževanju do leta 2050.¹ Globalno učenje ima pomembno vlogo pri odpravi revščine in neenakosti, doseganju trajnostnega razvoja ter vzgoji globalno odgovornih, aktivnih in solidarnih državljanov in državljanek. Pri tem je pomembno kakovostno izobraževanje in usposabljanje izobraževalcev in izobraževalk, ki bodo pridobljena znanja prenašali naprej vsem družbenim skupinam tako na formalni kot na neformalni ravni. V skladu s ciljem trajnostnega razvoja 4.7² morajo biti vsebine globalnega učenja dostopne vsem učencem in učenkam.

Sodelovanje ključnih akterjev na področju globalnega učenja

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve ter resorna ministrstva, zavodi in uradi v svoje delo na področju globalnega učenja praviloma vključujejo nevladne organizacije. Po potrebi lahko Vlada RS ustanovi delovno skupino za globalno učenje, v kateri sodelujejo tudi nevladne organizacije.

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve in resorna ministrstva spodbujajo aktivnosti nevladnih organizacij na področju globalnega učenja

Ministrstva prek javnih razpisov podpirajo aktivnosti nevladnih organizacij na področju globalnega učenja. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve bo na javnem razpisu za področje globalnega učenja izbralo strateškega partnerja.

¹Dublinska deklaracija o globalnem izobraževanju do leta 2050, sprejeta 4. 11. 2022: <https://static1.squarespace.com/static/5f6decace4ff425352eddb4a/t/636d0eb7a86f6419e3421770/1668091577585/GE2050-declaration.pdf>.

²Do leta 2030 poskrbeti, da bodo vsi učenci pridobili znanje in spretnosti, potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja, tudi z izobraževanjem o trajnostnem razvoju in trajnostnem načinu življenja, človekovih pravicah, enakosti spolov, spodbujanju kulture miru in nenasilja, državljanstvu sveta ter spoštovanju kulturne raznolikosti in prispevka kulture k trajnostnemu razvoju. (Strategija mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči)

4 STATUS NEVLADNIH ORGANIZACIJ V JAVNEM INTERESU

V skladu z Zakonom o nevladnih organizacijah lahko Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve na podlagi vloge nevladnih organizacij podeli status nevladnih organizacij v javnem interesu na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči. Status se dodeli na podlagi Pravilnika o določitvi kriterijev za izkazovanje pomembnejših dosežkov delovanja nevladnih organizacij za podelitev statusa nevladne organizacije v javnem interesu na področju mednarodnih odnosov, zunanjih zadev, mednarodnega razvojnega sodelovanja in mednarodne humanitarne pomoči.